

IDAZLEAK

U M E A K E T

UMEAK

Au naiz bestea esan, umeak beti dituzu ume: alai, eder, olgura-zale, tolesbako.

Iñok maliziz pozoitu ezik, egiti be bai.

Ni astero joan oi naz emen aurreko E. G. B. ikastetxera 12-13 urteko neska-mutikoai dotriña erakusten.

Zeintzuk etc dira okerragoak, oneik ala gure garaikoak? Nortzuk, bear bada, onagoak?

Itaun oni ez yako erre erantzuna emoten.

Guk geureak egin oi genduzan geure ume ta gartzaroan; oneik be bardintsu.

Ni neu onetan nago: gure umeak, ñok gaiztakeriz mal ezik, on-onak diralakoan nunbait.

Maltzurto ta gaiztotuteko, bai gure egunetan baiño tresna kaltekor geiago daukiez baztarretan; telebista, irrati, aldizkari, liburu, kale ta etxe, ba-dabe zoritxarrez nun gaiztotu berez errubage ta eder diran gizaki txikiok.

Gogora emen Kristok esana: «Txikitxo onetariko bati gaiztakeria irakatsi dagionak, obe dau orrelako orrek astoak darabilen orretariko errota-arri bat samatik lotuta itxas izatea. Munduaren zoritxarra gaizpideak dirala-ta!».

Eder da umea; eder yakuz beti ta nun-nai.

Eder da izadia, ta umeak be izadiaren zati besterik ez ditugu, gu guztiok lez.

Izadiak, alan be, ez dau errazoirik, gizasemeak dauan legez.

Eta errazoidun garealako, ta ortarako indartsu, izadiko gauzak-gauzakiak—eurekan dituen eder-onetik ikusi, begiratu ta aintzat artzen ikasi bear dogu.

Baita enparauai, umetxoai atan be, ortan alegindu daitezcan, bideak arduraz erakusten be.

Alde galanta dago —ez etc dakizu?— guk ezker-eskuma ditugun gauzak gaiñezka, jarioka, dauken edertasuna, ede zor yakonez, ikusi ta jasoten jakin ala jakin ez.

Eder ta alai ikusi bear dogu mundua, eta bizitzea.

Jainkoak ez gaitu nai beera begira, gora begira baiño.

* *

OLERKI-SARIKETA

Gauzak eder ikusi ta ederragotzen dakienak, olerkariak (poetak) dira batez be.

Ortik ba, umetxoai olerki ta poesi-bidea erakustea bai dala zeregin bikaiña!

Bizitzeak berariz, gizonak ezarrita, ez izan dudunik, dauan latz-ikara, garraztasun ta aldatz-gora leundu ta samur-azten jokatu; orixe da gure egitekoa.

Eta, labur, orretan saiatu nai izan yaku azken urteotan Zornotza'ko «Kultur-Alkartea»; lau bat urteotan ortan diardu: beste kultura era askoren artean, umetxoak olerki nai ditu.

Olaxe igaz be, an Gabon aurretxoan, oitura egiñari berea emonez, 15 urtetik beerako neska-mutikoentzat, aurretik iragarrita egoanez, ospe aundi semarrez egin zan olerki sariketa bat.

65 olerki izan ziran batzaldirako bialdutakoak, Ondarru'tik, Zornotza'tik, Bilbao'tik, Gipuzkoa'tik...

Jasotako oneitatik amabi onenak aukeratu genduzan lenengo, sariketa egunean bertan amabiotatik iru oberenak aukeratzeko.

Lotazillaren 18'an izan zan sari emotea.

Amabi onenetatik, egille bakotzak irakurri bear izan eban berea.

Ariketa naiz jardun polita au.

Zelako jasa ta gatza erakutsi eben gure neskato-mutikoak euren olerki biziak esan eta abestuten!

Oba onako jardunaldi asko ba'genduz! Ekiñaren ekiñez ikasi oi da.

* *
M

OLERKI - KANTARIAK

Bustintza'tar Begoña, amabi urtekoak euskeraren edertasuna ebesten dau bost aapaldiko lantxoan.

Maite dau euskera, eta bera ikasi ta ikasi ari dalako, uste dau biztu dala len erdi-illik egoana; Euskaldun biotzetan bizi da, ta danak nai dabe euskeraz berba egin.

Ona azken aapaldi biak:

«Bedeinkatu zu zara
Jainkoak berak emana,
eta goratzen zaitugu
biotz-biotzez esana.

Gora Euzkadi gurea!
Gora euskera garbala!
Gora gure izkuntza zarra,
eta Gernika'ko Arbola!»

Karmele Errekatxo bilbotarrak, seigarren E. G. B.—an dabilenak idazkortz bat dauko here atz-artean, amak erosi dautsona.

Ikastolan dabil su ta ke ikasten eta idazten; azkenez idazkortza zaartu egin yako. Illeta antzera bertsuok bota dautsoz:

«Nine amak idazkortz bat
erosi dit niretzako.
Nik ikastolan
idatzi eta idatzi egiten dut.
Berakin nine lanak
egiten ditut.

Nire idazkortza
zaharra egin da,
eta ez du idazten:
it da;
Agur, idazkortz maitea!»

Andoni Bilbao. Bilbao'koa au be; ikasten dabilena.

Atsegin yakoz ipuiñak, eta berari be ipuiñak ontzea otu yaku; Esopo edo Pedro'ren antzera, edo-ta ain urrin jo barik, Bizenta Mogel edo Iturriaga'k egin obenez, aukera jator ariñean.

Goian, kaiola baten, txoria ikusi dau ipuiñariak. Txoriak here aldetik, azpian, txakurra ta katua ikusten dauz, burrukan jakaiña; baiña azkenez txakurra ta katua lagun egin dira. Txoria, oster, barreka dakus ipuinlariak. Ona:

A O L E R K I A

«Azkenez or negua,
ez dozu lorarik;
otz, edurra or-emen,
ta txoriak ixillik.»

Ondarru'ko «Zubi Zahar» ikastolako **Josu Garalde** ta **Joseba Agirretxea'k** euren gora naiak abesten dauksuez dotore ta bizi. Garalde'k onan «Usoaren balada»-n:

«Uso maite, hegalari, / bidaiaria ortzian,
hire begiak bultzatu, / hor dago gure mundua;
eta ikusi noiz-behienka / gure bizitza (altsua:
ez duk ezer maitatzeko, / gizonaren aberrian.»

Aske izan nai dau olerkariak, uso egaz doanaren pareko.

Ez dau arek agintaririk, ez dau penarik, katea dau etena ta goi-zear dabil alaitasun betean.

Orrela gura leuke olerkariak be, ta ari eskintzen dautso bere kantu sutua.

Zornotza'ko ikastoletatik iru izan ziran aukeratuak: **Amagoia Itza'ren** «Arrantzalea», **Eduarne Amuritza'ren** «Baserritar bat» eta **Kepa Eguzkitza'ren** «Gure euskera».

Iru poematxo.

Euskera dogu geure izkuntza: gora dagigun! Baserriaz, poetak eta, asko idatzi dabe, baiña baserriko lanari begitu bage; urriñatik eta kantuz goratu, baiña bertan lan eginez, ez dira kontentu. Itxastarren egitea be ez da samurra; alan be or arrantzaleak.

Azkenik, **Arratzu'ko Lakarra'tar Ander** 13 urteko mutikoak, oso sentikor, gure lurraldearen edertasunak goratzen ditu.

Lau zatitan banandu dau bere 29 bertsoko lana.

Ezpanetan darabil here lurrairen izen ezta, belarrietan txori kantari, surretan usain gozatsua, eta begietan «Ama-Lur» maitearen argia.

Eder, oso eder ei yako euskal mendiak igotea, gure zugatz, ibai ta izadi zabalaren ederrez gozatzea; pozik besarkatzen dau emengo udabarria, beroz maitatu «zure udeak», euriaz busti «zure udagoienak», otzez kukutu «zure negua».

Iñoiz uste dau aberritik urrin doala, ta diñosku: «Bidez noa, atzerrituta, zu geiegi maitaturik; negarrez noa, zure orlegia geiago ezin ikusirik; etsita noa, zure oroipena buruan adoretzu». Eta amaituz, onela: «zuk gogoan eukiko nozu/, baiña onen penek/ni lurpera bialduko!»

Onakoxeak dira, naiz-ta txiki-ariñak, eder ta joriak Zornotza'ko «Kultur-Alkarteak» igaz neska-mutikoentzako eratu eban olerki-seriketarako etorri yakuzan lanak. Biotz on, gaztetxuok! Eta gertau lanak aurten Gabon-aurretxoan egingo dan sariketarako be.

izilli r

«Txori bat barrezka
asi da, txakurra
eta katua, eskua,
emoten ikusita.
Ja, ja, jai,
txoria.»

Garikoitz Albizu be bilbotarra. Ikasle zintzoa. Polito daki euskeraz. Euskal erria goretsi nai dau, eta goresten, bere olerkitxoan. Gure erri-gaiñ edatzen diran izarrak euskal neskatxen begiak iduritzen; gure mendi ta basoak, munduko ederrenak; gure izkuntza, larrosa zabal usaintsu. Bigarren bertsoak onela:

«Ain txukun ta eder
krabeliñ dirudi,
usain emoten dautso
bedar goxoari.»

Maria Gondra'k, urteko aroak damoskuz oso ederto. Eder da udabarria lora zuri-gorritz; udak bere uzta dakar, udazkenean batzen dana; orri oriak lurrera doaz, zugatzak jantzi bage itxirik.